

30.

WARTOŚĆ POKOJU MIĘDZYNARODOWEGO

I. PROSPEKT WARTOŚCI

Pokój międzynarodowy zapewnia bezpieczeństwo i warunki niezbędne do prawidłowego rozwoju społeczeństwa, gdyż wiąże się z poszanowaniem praw ludzkiej godności, z umożliwieniem swobodnej wymiany myśli i zgodnej współpracy. Troska o pokój jest zadaniem każdego człowieka.

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny.

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność współżycia i współpracy z ludźmi.

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie postaw uczestnictwa i odpowiedzialności.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Bezinteresowny dar z siebie samego jest najpełniejszym wymiarem współudziału w rodzinie ludzkiej.

- Każda osoba w rodzinie ludzkiej ma swoje miejsce i znaczenie.
- Współżycie i współdziałanie z innymi jest warunkiem samorealizacji osoby.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

→ NORMY

- Budowanie pokoju oznacza uznanie społecznej solidarności oraz propagowanie równej godności każdego człowieka.
- Uczestnictwo w życiu wspólnotowym wymaga gotowości do służenia na rzecz drugiego człowieka.
- Autentyczna wspólnota międzyludzka opiera się na miłości, solidarności, prawdzie i wolności.

→ ZASADY

- Uczę się współpracy poprzez działanie, które polega na przyznaniu każdemu równych praw i zadań do wykonania.
- Unikam zbytniego pouczenia i krytyki w ocenie działań innych ludzi, staram się zawsze dostrzec ich pozytywne cechy.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

→ NORMY

- Uczestnictwo w życiu społecznym jest obowiązkiem moralnym człowieka.
- Postawa konformizmu, życie bez ambicji sprzyja zamykaniu się człowieka na innych.
- Należy uwrażliwiać młodych ludzi na problemy życia społecznego, uczyć ich solidarności i zobowiązania do służby wspólnocie ludzkiej.

→ ZASADY

- Pilnuję, by u moich dzieci nie ukształtowała się postawa dominacji nad młodszym rodzeństwem i chęć wysługiwania się nim. Udzielając dziecku przestróg lub porad, unikam postawy autorytarnej.
- Inicjuję gry, zabawy, sport np.: piłka nożna, żeglarstwo, które angażują wszystkich członków rodziny.
- Uczę moje dziecko poświęcenia i wyrzeczenia na rzecz potrzebujących.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

→ NORMY

- Kształtowanie postawy wielkoduszności jest elementem programu wychowawczego.
- Postawa solidarności stwarza najlepsze warunki do równomiernego rozwoju wszystkich ludzi, eliminuje wyzysk i niewłaściwą konkurencję.

- Ważniejsze od tego, co człowiek wnosi w życie społeczne, jest to, kim on jest oraz kim się staje, uczestnicząc w życiu społecznym.

→ ZASADY

- Dbam o atmosferę życzliwości i poszanowanie każdego ucznia w klasie.
- Uczę młodych ludzi odwagi w walce o dobro wspólne i solidarność.
- Okazuję dezaprobatę wobec postaw konformizmu i wobec lęku przed własnym zaangażowaniem.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Konkretyzacją troski o pokój na poziomie szkoły ponadpodstawowej mogą być wszelkie przedsięwzięcia i organizacje grupowe (wyjazdy, wycieczki), ale także sytuacje trudne, wymagające integracji uczniów, dające doskonałą okazję do polaryzacji postaw i przejścia od teorii do praktyki – autentycznego współdziałania w duchu pomocniczości. Może to być także wzajemna pomoc uczniów w zrozumieniu istoty pokoju, ale też unikania czy łagodzenia konfliktów.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młody człowiek, dzięki umiejętności uczestnictwa w życiu społecznym, czuje się domownikiem środowiska, w którym żyje. Potrafi nawiązywać szczerze i głębokie relacje z wieloma osobami. Umie współpracować w grupie, w której dobrze się czuje. Nie wycofuje się z sytuacji trudnych i konfliktowych, potrafi odważnie stanąć im czoła. Wie, jak poradzić sobie z problemem przy pomocy innych osób.

1.10. ZAGROŻENIA

Przeszkodą we włączeniu się w pracę rodziny ludzkiej jest przyjęcie postawy indywidualistycznej. Przejawia się ona w skoncentrowaniu uwagi i sił na swoim rozwoju, bez troski o dobro wspólne. Rozwijanie zainteresowań i talentów staje się owocem nieprzyjaznej rywalizacji oraz zwalczającej się konkurencji. Osiągnięcia własnej pracy zostają zazdrośnie skrywane przed innymi. Współczesne tendencje subkulturowe oraz uwarunkowania ekonomiczno-społeczne są niesprzyjające dla rozwoju współpracy międzyludzkiej. Atomizacja oraz przemieszanie społeczeństwa, odrywanie ludzi od ich historycznego kontekstu, przywiązania do ziemi, znajomości i kultuwacji etosu narodowego i rodzimych tradycji, wreszcie umiłowania ojczyzny – osłabiają więzi międzyludzkie. Ludzie zaczynają obawiać się siebie nawzajem, co przejawia się w lęku przed podejmowaniem trwałych, opartych na miłości, wierności i darze z siebie relacji: przyjaźni, narzeczeństwa i małżeństwa. Namiastką relacji interpersonalnych staje się bierne obcowanie z obrazem wykreowanym przez media, które nie wymagają zaangażowania ze strony odbiorcy.

II. WYBRANA LITERATURA Z KOMENTARZEM

POTOP

Forgell przygryzł wąsów, pomilczał trochę i wreszcie tak mówić począł:

– Największy to byłby dowód nieufności dla króla, gdybyś wasza książęca mość załogi jego do fortecy wpuścić nie raczył. Powiernikiem królewskim jestem, wiem jego najtajniejsze myśli, a oprócz tego mam rozkaz oświadczyć waszej dostojności i słowem w imieniu króla zaręczyć, że on ni państwa zamorskiego, ni tej twierdzy zajmować na stałe nie myśli. Ale gdy wojna w całym tym nieszczęsnym kraju rozgorzała na nowo, gdy bunt głowę podniósł, a Jan Kazimierz, niepomny na klęski, które na Rzeczpospolitą spaść mogą, swojej tylko dochodząc fortuny, znowu w granice powrócił i łącznie z pogany przeciw chrześcijańskim wojskom naszym występuje, postanowił niezwyciężony król i pan mój choćby do dzikich stepów tatarskich i tureckich go ścigać, w tym jedynie celu, aby spokój krajowi, panowanie sprawiedliwości i szczęście a wolność obywatelom tej prześwieatnej Rzeczypospolitej przywrócić.

↑ H. Sienkiewicz, *Potop*, Wydawnictwo Greg, Kraków 2020, s. 667.

KOMENTARZ

Pokojowość to rozwiązywanie problemów i konfliktów bez przemocy – fizycznej, słownej czy emocjonalnej. To umiejętność dostrzegania i uwzględniania racji i potrzeb innych ludzi oraz stosowanie zasady „wygrana – wygrana”, według

której każda ze stron sporu odnosi korzyść lub może zaakceptować proponowane rozwiązanie jako satysfakcjonujące.

Celem pokojowości jest unikanie konfliktów, które nieraz wymykają się spod kontroli, niszcząc relacje między ludźmi, sięgając zła, doprowadzając nawet do wojen. Pokojowość wymaga rozwagi, zdolności do kompromisu, a także wyobraźni i elastyczności, by zaproponować ugodę, która pozwoli każdej ze stron osiągnąć cel lub zbliżyć się do niego. Aby praktykować pokojowość, trzeba szanować się nawzajem i traktować jak równorzędni partnerzy, okazywać sobie życzliwość i dobrą wolę. Pokojowość wymaga świadomego wysiłku, który jednak z nawiązką się opłaca.

III. NAUCZANIE

3.1. SUGESTIE FILOZOFICZNE

Pokój rozumiany jako ład i porządek w świecie związany się z bezpieczeństwem i sprawiedliwością jest przeciwieństwem walki, wojny i niepokoju. Zapewniają go życzliwe, braterskie relacje między ludźmi i zdolność do przebaczenia, poszanowanie godności i praw człowieka, a także bezinteresowna działalność na rzecz innych ludzi, narodów i państw.

Filozofia pokoju obejmuje wszystkie ugruntowane na rozstrzygnięciach metafizyki rozważania filozoficzne na temat pokoju, włączając w to filozofię człowieka, etykę, filozofię społeczną, filozofię polityki czy wreszcie filozoficznie pojmowaną pedagogikę, pozwalającą na opracowanie pokojowego programu wychowawczego.

3.2. SUGESTIE DYDAKTYCZNE I PEDAGOGICZNE

Umiejętność współżycia i współpracy z ludźmi jest bardzo ważna, ale też bardzo trudna. Uczymy się jej przez całe życie. Musimy zdać sobie sprawę z tego, że każda osoba w rodzinie ludzkiej jest tak samo ważna i każda ma jakieś zadanie do spełnienia, dlatego powinniśmy dążyć do współpracy i tolerancji wobec drugiego człowieka. Nie bez znaczenia jest tu poszanowanie praw człowieka i jego godności osobowej.

3.3. SUGESTIE PSYCHOLOGICZNE

W ujęciu psychologicznym pokój to stan ducha wynikający z pełnej integracji wewnętrznej, którą osiąga się przez zharmonizowanie relacji z innymi ludźmi i samym sobą¹. Wszelkie dysproporcje psychiczne (intelektualne, uczuciowe, woli) jednostek nie pozostają bez wpływu na stosunek do innych ludzi. Niekiedy mają swoje konsekwencje w dążeniu do konfliktów i burzenia stanu pokoju. Konieczny jest rozwój umiejętności przebaczenia, pojednania i szacunku, a także dialogu.

IV. NAUCZANIE RELIGIJNE

4.1. TEOLOG

Jedno z Ośmiu Błogosławieństw brzmi: „Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi” (Mt 5,9). Pokój w rozumieniu biblijnym ma potrójne znaczenie: pozdrowienie lub błogosławieństwo, przeciwieństwo wojny oraz eschatologiczne panowanie Boga. Wynika stąd, że nie chodzi tylko o stan względnego spokoju bez konfliktów zbrojnych, lecz o ład służący rozwojowi jednostek i całych społeczeństw.

Wszelkie traktaty, umowy, ustalenia nie są trwałe, gdyż stoją za nimi ludzie, którzy są słabi i ułomni ze względu na skażenie natury ludzkiej grzechem. Tylko Chrystus – Książę Pokoju – jest niezawodnym gwarantem pokoju, który jest Jego darem (por. J 14,27), a wprowadzanie pokoju jest mesjańskim dziełem Jezusa (por. Kol 1,20; Ef 2,15). Zgodnie z katolicką nauką społeczną pokój jest ludziom nie tylko dany, ale również zadany – mamy go urzeczywistnić we wspólnocie ludzkiej zgodnie z pragnieniem Chrystusa dającego nam pokój od Ojca, dążąc do osiągnięcia dobra wspólnego z zachowaniem zasad sprawiedliwości i miłości. W praktycznym wymiarze wprowadzanie pokoju zaczyna się od pojednania z bratem (por. Mt 5,23–24).

1 Por. S. Wójcik, *Pokój*, w: *Encyklopedia aksjologii pedagogicznej*, red. K. Chałas, A. Maj, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2016, s. 798.

4.2. NAUCZANIE PAPIESKIE

” Pokój jest nie tylko pozorną równowagą rozbieżnych interesów materialnych – co stawiałoby go w kategoriach ilości i rzeczy – co raczej, w swej najgłębszej rzeczywistości, dobrem z samej istoty ludzkim, właściwym ludzkim podmiotom, a więc dobrem natury intelektualnej i moralnej, owocem prawdy i cnoty. Jest on wynikiem dynamizmu wolnej woli ludzkiej, kierującej się rozumem, ku dobru wspólnemu, które osiąga się w prawdzie, sprawiedliwości i miłości. Ten porządek intelektualny i moralny opiera się właśnie na decyzji ludzkiego sumienia w poszukiwaniu harmonii we wzajemnych stosunkach, w poszanowaniu powszechnej sprawiedliwości dla wszystkich, a więc w poszanowaniu fundamentalnych praw ludzkich, właściwych każdemu człowiekowi. Nie można zrozumieć, jak ten porządek moralny mógłby pominąć Boga – pierwsze źródło bytu, najistotniejszą prawdę i najwyższe dobro.

↑ Jan Paweł II, *Pokój – dar Boga powierzony ludziom. Orędzie na XV Światowy Dzień Pokoju*, 1.01.1982, [online:] <https://papiez.wiara.pl/doc/378709.Pokoj-dar-Boga-powierzony-ludziom-1982> [dostęp: 31.08.2022].

” Jeśli prawdą jest, że pokój między poszczególnymi ludźmi i narodami, zdolność do życia obok siebie w sprawiedliwości i solidarności, wymaga nieustannego wysiłku, jest też prawdą – może nawet w większym stopniu – że pokój jest darem Boga. Pokój jest bowiem cechą Bożego działania, która przejawia się zarówno w stworzeniu uporządkowanego i harmonijnego wszechświata, jak też w odkupieniu ludzkości, która potrzebowała wyprowadzenia z nieporządku grzechu. Stworzenie i odkupienie stanowią zatem klucz do zrozumienia sensu naszego istnienia na ziemi.

↑ Benedykt XVI, *Osoba ludzka sercem pokoju. Orędzie na XL Światowy Dzień Pokoju*, 1.01.2007, [online:] https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/messages/peace/documents/hf_ben-xvi_mes_20061208_xl-world-day-peace.html [dostęp: 31.08.2022].

” Budowanie pokoju przez czynne wyrzeczenie się przemocy jest konieczne i zgodne z nieustannymi wysiłkami Kościoła w celu ograniczenia użycia siły poprzez normy moralne, jego udział w pracach instytucji międzynarodowych oraz dzięki kompetentnemu wkładowi wielu chrześcijan w prace ustawodawcze na wszystkich poziomach. Sam Jezus podsuwa nam «podręcznik» tej strategii budowania pokoju w tak zwanym Kazaniu na Górze. Osiem błogosławieństw (por. Mt 5, 3-10) nakreśla profil osoby, którą możemy nazwać błogosławioną, dobrą i autentyczną. Jezus mówi: błogosławieni cisi, miłosierni, wprowadzający pokój, czystego serca, ci, którzy łakną i pragną sprawiedliwości. Jest to również program i wyzwanie dla zwierzchników politycznych i religijnych, zwierzchników instytucji międzynarodowych, szefów przedsiębiorstw oraz mediów

całego świata: stosowanie Błogosławieństw w sposobie wypełniania swoich obowiązków. Wyzwanie, by budowali społeczeństwo, wspólnotę lub przedsiębiorstwo, za które są odpowiedzialni, stylem czyniących pokój; by okazywali miłosierdzie, wyrzekając się odrzucania ludzi, niszczenia środowiska i chęci zwycięstwa za wszelką cenę.

↑ Franciszek, *Wyrzeczenie się przemocy: styl polityki na rzecz pokoju. Orędzie na I Światowy Dzień Pokoju*, 1.01.2017, [online:] https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/peace/documents/papa-francesco_20161208_messaggio-l-giornata-mondiale-pace-2017.html [dostęp: 31.08.2022].

4.3. PISMO ŚWIĘTE

” Kto spośród was jest mądry i rozsądny? Niech wykaże się w swoim nienagannym postępowaniu uczynkami spełnianymi z łagodnością właściwą mądrości. Ale jeśli życie w sercach waszych gorzką zazdrość i skłonność do kłótni, to nie przechwalajcie się i nie kłamcie wbrew prawdzie. Nie na tym polega zstępująca z góry mądrość, ale mądrość ziemską, zmysłowa i szatańska. Gdzie bowiem zazdrość i żądza sporu, tam też bezład i wszelki występki. Mądrość zaś zstępująca z góry jest przede wszystkim czysta, dalej – skłonna do zgody, ustępliwa, posłuszna, pełna miłosierdzia i dobrych owoców, wolna od względów ludzkich i obłudy. Owoce zaś sprawiedliwości sięją w pokoju ci, którzy zaprowadzają pokój.

↑ Jk 3,13-18.

4.4. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Poszanowanie i rozwój życia ludzkiego domagają się *pokoju*. Pokój nie polega jedynie na braku wojny i nie ogranicza się do zapewnienia równowagi sił. Nie da się osiągnąć pokoju na ziemi bez obrony dóbr osoby ludzkiej, swobodnej wymiany myśli między ludźmi, poszanowania godności osób i narodów, wytrwałego dążenia do braterstwa. Jest on „spokojem porządku”. Jest „dziełem sprawiedliwości” (Iz 32,17) i owocem miłości.

↑ KKK 2304.

V. LITERATURA

Benedykt XVI, *Osoba ludzka sercem pokoju. Orędzie na XL Światowy Dzień Pokoju*, 1.01.2007, [online:] https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/messages/peace/documents/hf_ben-xvi_mes_20061208_xl-world-day-peace.html [dostęp: 31.08.2022].

Chałas K., Kowalczyk S., *Wychowanie ku wartościom narodowo-patriotycznym*, t. 2, *Naród. Ojczyzna. Patriotyzm. Państwo. Pokój*, Wydawnictwo Jedność, Lublin – Kielce 2006.

Człowiek – Kościół – Świat. *Katolicka myśl społeczna u progu III tysiąclecia*, red. A. Lepa, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 2002.

Ecler B., *Rodzinne wychowanie do wysiłku*, Wydawnictwo Naukowe Śląsk, Katowice 2001.

Franciszek, *Wyrzeczenie się przemocy: styl polityki na rzecz pokoju. Orędzie na L Światowy Dzień Pokoju*, 1.01.2017, [online:] https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/peace/documents/papa-francesco_20161208_messaggio-1-giornata-mondiale-pace-2017.html [dostęp: 31.08.2022].

Jan Paweł II, *Pokój – dar Boga powierzony ludziom. Orędzie na XV Światowy Dzień Pokoju*, 1.01.1982, [online:] <https://papiez.wiara.pl/doc/378709.Pokoj-dar-Boga-powierzony-ludziom-1982> [dostęp: 31.08.2022].

Kultura pokoju w rodzinie i przez rodzinę, red. J. Śledzianowski, Zakład Resocjalizacji i Profilaktyki Społecznej Wydziału WSP, Kielce 2000.

Nagórny J., *Postannictwo chrześcijan w świecie*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1997.

Sienkiewicz H., *Potop*, Wydawnictwo Greg, Kraków 2020.

Stępnik M., *Spoleczny wymiar wiary*, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 2002.

Wojtyła K., *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*, red. T. Styczeń, W. Chudy, J.W. Gałkowski, A. Rodziński, A. Szostek, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2020.

Wójcik S., *Pokój*, w: *Encyklopedia aksjologii pedagogicznej*, red. K. Chałas, A. Maj, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2016, s. 796–798.

Wyszyński S., *Miłość i sprawiedliwość społeczna. Rozważania społeczne*, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2001.

